

Závěr

Z výše uvedeného mezinárodního srovnání míry vnitřní migrace vyplynulo, že ČR v roce 1999 výrazně zaostávala za ostatními vyspělými zeměmi EU, a to zejména z hlediska ukazatele hrubé míry migrace (který bere v úvahu celkový počet přistěhovalých a vystěhovalých v rámci regionů jednotlivých zemí). Z hlediska ukazatele čisté míry migrace, který zohledňuje relativní součty migračních sald za jednotlivé regiony daného státu, se ČR v roce 1999 blížila úrovni některých vyspělých zemí EU (jako je např. Rakousko a Nizozemí). Z výše uvedeného tedy vyplývá, že ačkoliv relativní celkový počet migrujících byl v ČR v porovnání s ostatními zeměmi nízký, regionální rozdíly (relativní salda) v migračních tocích byly v ČR naopak relativně vysoké, resp. na srovnatelné úrovni v porovnání s některými vyspělými zeměmi EU. Jinými slovy, v ČR existují relativně významné mezi-regionální rozdíly v počtu vystěhovalých a přistěhovalých.

Analýzy vnitřní migrace vycházející z dat ČSÚ ukázaly, že celková míra vnitřní migrace (definovaná jako podíl celkového počtu vystěhovalých v daném roce a koncového stavu obyvatelstva v daném roce) zaznamenala výrazný pokles mezi roky 1991 a 1996, od roku 1996 míra vnitřní migrace mírně rostla, ale do konce roku 2004 nedosáhla úrovně počátku 90. let. Pro hodnocení vývoje míry vnitřní migrace z pracovních důvodů (důvody „změna pracoviště“ a „přiblížení k pracovišti“) byla k dispozici data ČSÚ pouze za období 1992–2004. Hrubá míra migrace z pracovních důvodů do roku 2000 klesala, v letech 2001 a 2002 došlo k mírnému růstu a v posledních dvou letech (2003 a 2004) sledovaného období k opětovnému poklesu hodnot hrubé míry migrace z pracovních důvodů.

Z podrobnějších analýz stěhování z pracovních důvodů v ČR v letech 2001–2004 mimo jiné vyplynulo, že většina (76 %) stěhování z pracovních důvodů v tomto období byla realizována mezi jednotlivými okresy ČR (nikoliv mezi obcemi uvnitř okresů). S jistou opatrností lze tedy říci, že se potvrdila hypotéza, že stěhování za prací v ČR je podobně jako ve většině vyspělých zemí realizováno spíše na „delší vzdálenost“ (samozřejmě za přijetí určitého zjednodušujícího předpokladu, že meziokresní stěhování znamená alespoň ve většině případů stěhování na delší vzdálenost než vnitrookresní stěhování). V úhrnu mírně převažujícím důvodem stěhování za prací byl důvod „přiblížení se pracovišti“, který převažoval jak v případě vnitrookresního, tak meziokresního stěhování z pracovních důvodů. Mezi okresy ČR se z pracovních důvodů častěji stěhovali lidé se středním vzděláním s maturitou a lidé s vysokoškolským vzděláním, zatímco v případě stěhování za prací uvnitř okresů ČR se stěhovali více lidé se středním vzděláním bez maturity a se středním vzděláním s maturitou. Dle váženého počtu stěhujících se lidí dle vzdělanostní struktury populace (za použití výsledků SLDB 2001) se ukázalo, že lidé s vysokoškolským vzděláním byli na celkovém počtu stěhujících se zastoupeni relativně nejvíce. Opět tedy lze s určitou opatrností konstatovat, že se v ČR potvrzuje trend patrný z vyspělých zemí, kdy na delší vzdálenosti se stěhují spíše kvalifikovanější lidé s vyšším vzděláním. V letech 2001–2004 se z pracovních důvodů nejčastěji stěhovali lidé ve věku 25–34 let a lidé ve věku 16–24 let, tedy zejména mladí lidé (podobně jako v jiných zemích). Z pracovních důvodů se ve sledovaném období v ČR častěji stěhovali muži než ženy, přičemž rozdíl v podílu stěhování realizovaných muži a ženami byl patrnější v případě stěhování mezi okresy. Mezi stěhujícími se z pracovních důvodů v období 2001–2004 byli nejčastěji zastoupeni lidé svobodní a ženatí/vdané. Po převážení struktury stěhujících se z pracovních důvodů dle rodinného stavu podle skutečného zastoupení jednotlivých skupin v populaci (dle SLDB 2001) se potvrdilo, že relativně nejvíce se na celkovém počtu stěhování podíleli svobodní lidé, dále rozvedení a teprve třetí relativně nejčastěji zastoupenou skupinu představovali ženatí/vdaní lidé.

Z hrubé analýzy regionálních rozdílů v míře migrace za prací vyplynulo, že nejvyšší míru emigrace z pracovních důvodů vykazují ekonomicky méně rozvinuté okresy na Bruntálsku, Tachovsku, některé okresy na Vysočině a Jesenicku a překvapivě také okres Český Krumlov. Nejvyšší míra vnitřní migrace z pracovních důvodů byla patrná zejména ve velkých městech a jejich zázemí (Praha, Plzeň, Praha-západ, České Budějovice) a rovněž v okrese Český Krumlov. Nejvyšší relativní saldo vnitřní migrace (rozdíl mezi počtem přistěhovalých a vystěhovalých z pracovních důvodů k počtu obyvatel v produktivním věku) vykazovaly okresy Praha, Plzeň – město, Brno – město, Praha – západ a České Budějovice.

V souvislosti s neoklasickou ekonomickou teorií migrace byla zjišťována korelace mezi mírou migrace z pracovních důvodů a průměrnou mzdou v regionu. V souladu s touto teorií se podařilo prokázat, že čím vyšší je průměrná mzda v okrese, tím nižší je míra vnitřní emigrace (relativní počet vystěhovalých) i při zohlednění podílu vlastnického bydlení v okrese. Významná se ukázala být i negativní závis-

lost mezi mírou vnitřní emigrace z pracovních důvodů a podílem vlastnického bydlení v regionu při kontrole vlivu výše průměrné mzdy. **Ukázalo se tedy, že čím vyšší je podíl vlastnického bydlení v daném okrese, tím nižší je v daném okrese míra vnitřní emigrace z pracovních důvodů (počet vystěhovalých).** Prokázala se rovněž souvislost mezi výší průměrné mzdy v okrese a mírou imigrace z pracovních důvodů. V průměru platí, že čím vyšší průměrná mzda v okrese, tím vyšší míra vnitřní imigrace (relativní počet přistěhovalých). Ze statistického hlediska nejsilnější se však ukázala být pozitivní závislost mezi relativním saldem vnitřní migrace z pracovních důvodů a průměrnou mzdou zaměstnanců v roce 2004, a to i při kontrole vlivu podílu vlastnického bydlení v okrese.

Literatura

- Allen, J., Ch. Hamnett (eds.) 1991. *Housing and labour markets. Building the connections*. London: Unwin Hyman Ltd.
- Bell, M. 2003. *Comparing Internal Migration between Countries : Measures, Data Sources and Result*. Discussion Paper 2003/02, Queensland Centre for Population Research.
- Blanchard, O. J., L. F. Katz 1992. Regional Evolutions. *Brookings Papers on Economic Activity* 1992: 1. Pp. 1–75.
- Böheim, R., M. Taylor 1999. *Residential mobility, housing tenure and the labour market in Britain*. Working Paper. Essex: University of Essex.
- Böheim, R., M. Taylor 2002. Tied Down or Room to Move? Investigating the Relationships between Housing Tenure, Employment Status and Residential Mobility in Britain. *Scottish Journal of Political Economy* 49: 4. Pp. 369–392.
- Bornhorst, F., S. Commander 2004. *Regional Unemployment and its Persistence in Transition Countries*. Discussion Paper No. 1074. Bonn: The Institute for the Study of Labor (IZA).
- Brunet, C., J. Lesueur 2003. *Do homeowners stay unemployed longer? A French microeconomic study*. Working Paper 03-07. Écully: Centre National de la Recherche Scientifique.
- Cameron, G., J. Muellbauer 1998. *The Housing Market and Regional Commuting and Migration Choices*. Working Paper. Oxford: Nuffield College.
- Cannari, L., F. Nucci, P. Sestito 2000. Geographic labour mobility and the cost of housing: evidence from Italy. *Applied Economics* 32: 1899–1906.
- Case, K., R. Schiller 1989. The efficiency of the market for single family homes. *American Economic Review* 79: 125–137.
- Cebula, R. 1993. The Impact of Living Costs on Geographic Mobility. *Quarterly Review of Economics and Finance* 33: 1. Pp. 101–105.
- Clark, Deurloo, Dieleman 2001. *Stability and Instability in Housing Careers: Evidence from the United States, 1968–1993*. Paper for the ENHR Conference Warsaw 2001. CD.
- Congdon, P. 1987. The Interdependence of Geographical Migration with Job and Housing Mobility in London. *Regional Studies* 22:2. Pp. 81–93.
- Coulson, N. E., L. M. Fisher 2002. Tenure Choice and Labour Market Outcomes. *Housing Studies* 17: 1. Pp. 35–49.
- Courgeau, D. 1973. Migrations et découpages du territoire. In *Population* 28 (3), 511–537.
- Cullingworth, J. B. 1969. *Housing and Labour Mobility: a Preliminary Report*. Paris: OECD.
- Deutsch, E. 2001. Housing and Labor Supply. *Journal of Housing Economics* 10: 335–362.
- Diaz-Serrano, L. 2005. Labor income uncertainty, skewness and homeownership: A panel data study for Germany and Spain. *Journal of Urban Economics* 58: 156–176.
- Dietz, R., D. Haurin 2003. The social and private micro-level consequences of homeownership. *Journal of Urban Economics* 54: 401–450.
- Dockery, A. 2000. Regional unemployment rate differentials and mobility of the unemployed. *International Journal of Manpower* 21: 5. Pp. 400–423.
- Dohmen, T. 2005. Housing, mobility and unemployment. *Regional Science and Urban Economics* 35: 305–325.
- Doogan, K. 1996. Labour Mobility and the Changing Housing Market. *Urban Studies* 33:2. Pp. 199–221.
- Engelhardt, G.V. 1994. House prices and the decision to save for down payments, *Journal of Urban Economics* 36: 209–237.
- Engelhardt, G.V. 2003. Nominal loss aversion, housing equity constraints, and household mobility, *Journal of Urban Economics* 53: 171–195.
- Europe: A Synthesis*. Collection Demography, Council of Europe Publishing, Strasbourg.
- Fischer, W. 2000. Labor Supply Effects of Federal Rental Subsidies. *Journal of Housing Economics* 9: 150–174.
- Flatau, P., M. Forbes, P. Hendershott, G. Wood 2003. *Homeownership and unemployment: the roles of leverage and public housing*. NBER Working Paper No. 10021. Cambridge: National Bureau of Economic Research.
- Flowerdew, R., M. Aitken 1982. A Method of Fitting the Gravity Model Based on the Poisson Distribution. *Journal of Regional Science* 22: 2. Pp. 191–202.
- Ford, J., R. Burrows 2000. *Labour Market Influences on Attitudes to Home Ownership in Britain: An Analysis of British Social Attitudes Survey Data*. Discussion Paper. York: The University of York.
- Frick, J. 1998. Kleinräumliche Mobilität und Wohnungsmarkt. *Informationen zur Raumentwicklung* 11/12: 777–791.
- Gardner, J., G. Pierre, A. Oswald 2001. *Moving for Job Reasons*. Working Paper. Warwick: University of Warwick.
- Glomm, G., A. John 2002. Homelessness and labour markets. *Regional Science and Urban Economics* 32: 591–606.
- Green, R., P. Hendershott 2001. Home Ownership and Unemployment in the U.S. *Urban Studies* 38: 1509–1520.

- Hardman, A. M., Y. M. Ioannides 1995. Moving behavior and the housing market. *Regional Science and Urban Economics* 25: 21–39.
- Harris, J., M. Todaro 1970. Migration, Unemployment and Development: A Two-sector Analysis. *American Economic Review* 60: 1. Pp. 126–142.
- Helderman, A. C., C. H. Mulder, M. Van Ham 2004. The Changing Effect of Home Ownership on Residential Mobility in the Netherlands, 1980–98. *Housing Studies* 19: 4. Pp. 601–616.
- Henley, A. 1998. Residential mobility, housing equity and the labour market. *The Economic Journal* 108: 414–427.
- Huber, P. 2005. *Inter-regional Mobility in the Accession Countries : A Comparison to EU-Member States*. Working Paper 249/2005.
- Hughes, G., B. McCormick 1981. Do Council Housing Policies Reduce Migration Between Regions? *The Economic Journal* 91: 364. Pp. 919–937.
- Hughes, G., B. McCormick 1987. Housing markets, unemployment and labour market flexibility in the UK. *European Economic Review* 31: 615–645.
- Hugo, G. J. 1981. *Village-community ties, village norms, and ethnic and social networks: A review of evidence from the third world*. Pp. 186–224 in DeJong, G. F., R. W. Gardner (eds). *Migration Decision Making: Multidisciplinary Approaches to Microlevel Studies in Developed and Developing Countries*. New York: Pergamon.
- Chan, S. 2001. Spatial Lock-in: Do Falling House Prices Constrain Residential Mobility? *Journal of Urban Economics* 49: 567–586.
- Ioannides Y. M. 1987. Residential Mobility and Housing Tenure Choice. *Regional Science and Urban Economics* 17: 265–287.
- Jensen, S., S. Nielsen, L. Pedersen, P. Sorensen 1996. Tax policy, housing and the labour market: An intertemporal simulation approach. *Economic Modelling* 13: 355–382.
- Johnson, J. H., J. Salt, P. A. Wood 1975. *Housing and the Migration of Labour in England and Wales*. Farnborough: Saxon House.
- Kan, K. 2002. Residential mobility with job location uncertainty. *Journal of Urban Economics* 52: 501–523.
- Kendig, H. 1990. A Life Course Perspective on Housing Attainment, in Myers, D. (ed.), *Housing Demography*. Madison: University of Wisconsin Press.
- Lidské zdroje v ČR 2003*. 2003. Praha: Národní vzdělávací fond.
- Long, L. 1992. Changing Residence: Comparative Perspectives on its Relationship to Age, Sex, and Marital Status. *Population Studies* 46: 1. Pp. 141–158.
- Ludwig, J., G. Duncan, J. Pinkston 2005. Housing mobility programs and economic self-sufficiency: Evidence from a randomized experiment. *Journal of Public Economics* 89: 131–156.
- Lundberg, P., Skedinger, P. 1998. Capital gains taxation and residential mobility in Sweden, *Journal of Public Economics* 67: 399–419.
- Lux, M. 2005. O spokojenosti českých občanů s užívaným bydlením. *Sociologický časopis/Czech Sociological Review* 41:2. Pp. 227–252.
- McCormick, B. 1997. Regional unemployment and labour mobility in the UK. *European Economic Review* 41: 581–589.
- McGregor, A., M. Munro, M. Heafey, P. Simon 1992. *Moving Job, Moving House: The Impact of Housing on Long-Distance Labour Mobility*. Discussion Paper 38. Glasgow: University of Glasgow.
- Millington, J. 1994. Migration, Wages, Unemployment and the Housing Market. *International Journal of Manpower* 15: 9/10. Pp. 89–133.
- Minford, P., M. Peel, P. Ashton 1987. *The Housing Morass. Regulation, Immobility and Unemployment*. London: The Institute of Economic Affairs.
- Mulder, C. H., P. Hooimeijer 1999. Residential relocations in the life course. In: Van Wissen, L. J., P. A. Dyksta (eds.) *Population issues: an interdisciplinary focus*. New York: Plenum. Pp. 159–186.
- Munch, J. R., M. Svarer 2002. Rent control and tenancy duration. *Journal of Urban Economics* 52: 542–560.
- Nickell, S. 1998. Unemployment: questions and some answers. *Economic Journal* 108: 802–816.
- Oswald, A. 1996. *A Conjecture on the Explanation for High Unemployment in the Industrialized Nations: Part I*. Working Paper. Warwick: University of Warwick.
- Oswald, A. 1997. *The Missing Piece of the Unemployment Puzzle*. Working Paper. Warwick: University of Warwick.
- Oswald, A. 1999. *The Housing Market and Europe's Unemployment: A Non-Technical Paper*. Working Paper. Warwick: University of Warwick.
- Owen, D., A. Green 1992. Migration Patterns and Trends. In: Champion, T., T. Fielding (eds.) *Migration Processes and Patterns – Volume 2 Research Progress and Prospects*. London: Belhaven Press.
- Partridge, M. D., D. S. Rickman 1997. The dispersion of US state unemployment rates: the role of market and non-market equilibrium factors. *Regional Studies* 31: 593–606.
- Pehkonen, J. 1999. Unemployment and home-ownership. *Applied Economics Letters* 6: 263–265.
- Piore, M. J. 1979. *Birds of Passage: Migrant Labor and Industrial Societies*. New York: Cambridge University Press.

- Rees, P. 2001. Internal Migration (Rural-Urban) : Industrialized Countries. In *International Encyclopedia of the Social & Behavioral Science*.
- Rees, P., M. Kupiszewski 1999. *Internal Migration and Regional Population Dynamics in*
- Rohe, W.M., L.S. Stewart 1996. Homeownership and neighborhood stability, *Housing Policy Debate* 7: 173–184.
- Samuelson, P.A., W.D. Nordhaus 1991. *Ekonomie*. Praha: Svoboda.
- Saunders, M. 1990. Migration and Job Vacancy Information. In: Johnson, J., J. Salt (eds.) *Labour Migration: The Internal Geographical Mobility of Labour in the Developed World*. London: Fulton.
- Savage, M. 1987. *Spatial Mobility and the Professional Labour Market: A Case Study of Employers in Slough*. Working Paper 56, Urban and Regional Studies. Sussex: University of Sussex.
- Shroder, M. 2002. Does housing assistance perversely affect self-sufficiency? A review essay. *Journal of Housing Economics* 11: 381–417.
- Stark, O., D. E. Bloom 1985. The New Economics of Labor Migration. *The American Economic Review* Vol. 75: 2. Pp. 173–178.
- Stein, J. 1993. *Prices and trading volume in the housing market: a model with downpayment constraints*. NBER Working Paper No. 4373.
- Strassmann, P. W. 2001. Residential Mobility: Contrasting Approaches in Europe and the United States. *Housing Studies* 16: 1. Pp. 7–20.
- Svarer, M., M. Rosholm, J. R. Munch 2004. Rent control and unemployment duration. *Journal of Public Economics*. Article in Press.
- Todaro, M. 1969. A Model of Labor Migration and Urban Unemployment in Less Developed Countries. *American Economic Review* 59: 1. Pp. 138–148.
- Vagač, L. 2003. *Bytová výstavba, mobilita, zamestnanosť – vybrané súvislosti*. Bratislava: Centrum pre hospodársky rozvoj.
- Van Leuvensteijn, M., A. Parikh 2002. How different are the determinants of population versus labour migration in Germany? *Applied Economics Letters* 9: 699–703.
- Van Leuvensteijn, M., P. Koning 2004. The effect of home-ownership on labor mobility in the Netherlands. *Journal of Urban Economics* 55: 580–596.
- Vojtková, M. 2005. Teorie mezinárodní migrace. *Socioweb* 5/2005. <http://www.socioweb.cz>
- Weinberg, D. 1979. The determinants of intra-urban household mobility. *Regional Science and Urban Economics* 9: 219–246.
- Wheaton, W. C. 1990. Vacancy, search and prices in a housing market matching model. *Journal of Political Economy* 98: 1270–1292.
- Winter, I., W. Stone 1998. Housing Careers in a Risk Society. *Family Matters* 51, Spring/Summer 98.

**Analýza opatření bytové politiky směřujících k podpoře flexibility práce v ČR
1. díl – teoretický úvod**

Martin Lux, Petr Sunega, Martina Mikeszová, Jiří Večerník, František Matyáš

Vydal: Sociologický ústav AV ČR, Jilská 1, 110 00 Praha 1, Česká republika

Sazba: Martin Pokorný – Rekosa, Praha 4

Návrh a tisk obálky: Tiskárna Ústavu jaderných informací, Praha – Zbraslav

Tisk a vazba: Knihovna Akademie věd ČR, Praha

1. vydání

Distribuce:

Tiskové a ediční oddělení

Sociologického ústavu AV ČR

tel.: 222 221 761, fax: 222 220 143

e-mail: prodej@soc.cas.cz

Praha 2006

ISBN 80-7330-107-5 (1. díl)

ISBN 80-7330-102-4 (soubor)